

dpb DIVADLO
PETRA
BEZRUČE **70**

NA HNILIČKO

jan
kraus
AN
HNILIČKO

režie **janka ryšánek schmiedtová**

scéna **lucie labajová**

kostýmy **katarína kováčiková**

hudební spolupráce **norbert lichý**

pohybová spolupráce **jana ryšlavá**

dramaturgie **daniela jirmanová**

božena **markéta haroková**

andy. **ondřej brett**

třetí **jan vlas j.h.**

señorita. **marcela čapková**

jorge. **dušan urban**

ballantine. **kateřina krejčí**

premiéra 18. září 2015 v divadle petra bezruče

foto: archiv jankraus.cz

Jan Kraus

– Herec, publicista, moderátor, scénárista, režisér, podnikatel...

– Narodil se 15. srpna 1953 jako čtvrté z pěti dětí publicisty a spisovatele Oty Krause a zaměstnankyně University Karlovy Boženy Krausové. Ota Kraus byl v roce 1940 zatčen gestapem (důvodem byl jeho židovský původ a účast v odboji) a poslán nejprve do Terezínského ghetta, v následujících letech 2. světové války pak přežil pobyt v několika koncentračních a vyhlazovacích táborech. Nejdelsí čas, dva roky, strávil v Osvětimi. Téma holocaustu zpracoval i ve své literární tvorbě. Spolu s Erichem Schoenem-Kulkou, spoluvězněm z Osvětimi, napsali knihy *Továrna na smrt* a *Noc a mlha*. Nejstarší ze sourozenců Ivan Kraus (1939), herec a spisovatel, emigroval v roce 1968 a v současné době žije střídavě ve Francii a ČR. Je prozaik, fejetonista, autor divadelních her a scénářů pro dětské, loutkové i černé divadlo. Sestra Eliška (1946) působí na universitě v Bogotě v Kolumbii, bratr Michael (1949) přednáší politologii na universitě v Middleburry (Vermont, USA) a nejmladší Kateřina (1956–1990) pracovala v knihovně Princetonské university (New Jersey, USA).

– Z bývalého manželství s herečkou Janou Krausovou má Jan Kraus dva syny. Starší David je herec a muzikant, mladší Adam je herec a divadelní režisér.

– Jeho současnou partnerkou je herečka Ivana Chýlková, mají spolu syna Jáchyma.

– Jan Kraus se jako herec proslavil už v dětství. Účinkoval v dětských rolích v Divadle na Vinohradech, Národním divadle ad., daboval, hrál ve filmech (např. *Spalovač mrtvol*, *Drahé tety a já*, *Lišáci*, *myšáci* a *Šibeničák*, *Dívka na koštěti*).

– Vystudoval gymnázium, působil v divadelním Studiu Bouře (1986) a spolu s hercem Jiřím Ornestem založil v roce 1989 Náhradní divadlo. Byla v něm inscenována jeho hra *Zelený pták* (na motivy hry Carla Gozziho *Zelenavý ptáček*).

– V první polovině 90. let 20. stol. pracoval jako daňový poradce.

– S Jiřím Ornestem byl též autorem a protagonistou humoristického pořadu České televize *Dvaadvacítka*.

– Moderoval např. pořady *Sauna* (TV Prima, 1999), *Další, prosím!* (TV Prima, 2000) či *Ze života zvířat* (ČT, 2001), *Přesčas* (ČT, 2001), *OK – Občan Kraus* (ČT, 2001), *Taxi, prosím!* (ČT, 2002). Velkou popularitu mu přinesla jeho talk show *Uvolněte se, prosím!*, kterou připravoval pro Českou televizi v letech 2004–2010. V současné době vysílá pořad TV Prima pod názvem *Show Jana Krause*. Vznikly též slovenské verze pořadu – *Bez obáv, prosím!* (TV Joj, 2006) a *Uvol'nite sa, prosím!* (STV, 2009).

– Jeho filmovým režijním debutem se v roce 2003 stal film *Městečko*, k němuž napsal i scénář.

– Sloupky, které psal do časopisu *Týden*, vyšly ve dvou svazcích pod názvem *Tak to vidím já* a *Tak to vidím já podruhé*.

– V letech 2002–2009 byl předsedou Českého filmového a televizního svazu FITES.

– Je jedním ze zakladatelů Nadačního fondu proti korupci a členem jeho správní rady.

Nahniličko

Vedle již zmíněného Zeleného ptáka je Jan Kraus autorem i hry Nahniličko. Pod názvem *Proti Větru (Nahniličko)* ji přihlásil do dramatické soutěže Ceny Alfréda Radoka za rok 1994 a byl úspěšný – hra získala druhou cenu.

Premiéru se hra dočkala vzápětí, 1. dubna 1995 v Divadle Na zábradlí v Praze, tentokrát pod názvem *Nahniličko (poněkud dojatý)*. Režisérem a zároveň scénickým výtvarníkem inscenace byl herec DNZ Jiří Ornest, autorkou kostýmů Jana Krausová. Boženu a Andyho hráli Eva Holubová a Jan Kraus, Balantinku Ivana Chýlková, Jorgeho a Señoritu Bohumil Klepl a Renata Becerrová (v roli ji posléze vystřídala Eva Aichmajerová) a jako Třetí se představil Josef Žluťák Hrubý.

Inscenace se v Divadle Na zábradlí hrála s přestávkami až do roku 2003. V červnu roku 2014 pak měla obnovenou premiéru v Divadle Kalich v Praze, kde je s několika změnami v obsazení (Señoritu hraje Martha Issová a roli Třetího převzal po zesnulém J. Žluťákově herec Ján Sedal) uváděna dosud.

Eva Holubová zpovídá Jana Krause o „Nahniličku“:

Tvá hra Nahniličko aneb Poněkud dojatý se hraje od roku 1995 dodnes. Co tě vedlo k jejímu napsání?

Původně jsem měl koncept na pár skečů, které bychom hráli spolu, pravděpodobně v Divadle v Řeznické. Pamatuji, že první skeč byl o návratu vraha propuštěného díky Havlově amnestii, kterému jeho žena, zjevně děvka, popisuje, jak se všechno změnilo po sametové revoluci. Trestance zajímá jediné, jestli mu byla věrná? A ukazuje se, že přes všechn ten velkolepý společenský převrat zůstala jeho ženuška ve svých špatnostech stejná. Skeč skončil tím, že pro tyhle dva tedy nic nového pod sluncem. Když jsem tehdy přišel za Doubravkou Svobodovou (*ředitelkou Divadla Na zábradlí, pozn. D.J.*), přítelkyní mé sestry, do divadla, abych se zeptal, jestli to půjde hrát a zhruba kdy, sdělila mi překvapivou novinu, že jsi těhotná. A že prý čekáš dvojčata. První mě napadlo, že to je možná jen poloopilecká výmluva, protože jinak se mi to zdálo jako naprostý zázrak. Zatelefonoval jsem tenkrát přímo z divadla a ještě teď slyším tvůj zvláště zanícený hlas, když jsi mi zprávu potvrdila.

Řekl jsem tehdy Doubravce, že to je nad veškeré divadlo, a šel domů.

Hniličko jsem napsal, když už se tvoje dvojčata batolila. Je napsané za stolem faktur, jak přijatých, tak vydaných. Tehdy to vypadalo, že zbytek života už propodnikám, a tak se mi tehdy zastesklo po divadelním dobrodružství, po trémě a samozřejmě nejvíc po kamarádech od divadla.

Psal jsi nám role opravdu na tělo?

Přímo na tělo ne, protože vaše těla, Evičko, neznám. Kromě tedy Ivanky. Ale při psaní jsem považoval

za jednoznačné, že role píšu vám a roli Třetího bratrovi Ivanovi. Ivan se pak omluvil, že přece jen divadlo dlouho nehrál, také že žije dost času v cizině, a tak Jiří Ornest našel a přivedl Josefa Hrubého.

Jak se přihodilo, že jsi angažoval Ivanu Chýlkovou? Byl v tom čistě profesní zájem, nebo už tehdy šlo o něco osobnějšího?

Tak nějak všechno dohromady... Zdála se mi talentovaná, zdála se mi vůbec. Zdálo se mi, že má smysl pro humor, zdálo se mi, že by bylo škoda, kdybych pak už neměl příležitost se s ní vidět... a tak dále. Ale je pravda, že hra byla skoro v polovině, když jsem Ivanku poznal, a její postava tam nebyla. Vlétla tam pak s o to větší razancí. Dnes se mi zdá, že se mi to všechno možná jenom zdálo.

Mojí postavě jsi dal křestní jméno své maminky. Je to náhoda?

Je i není. Stejně jako máslo, sádlo jsou dva silné obory mé matky. Nepopírám inspiraci matkou, ale nikdy jsem si to nedával před sebe jako obrázek k napodobování. Moji matku nelze napodobit. Ale ty z ní něco máš. Co přesně a proč, nevím. Někdy, když jsem s tebou hrál, jako bych z dálky slyšel rodiče. To je už zcela absurdní pocit, protože člověk si připadá jako svůj otec...

A proč se vlastně ty ve hře jmenuješ Andy? A jak je to se jmény dalších postav?

Chtěl jsem, aby ani ve jménech nebylo jasno. Aby nebyla všechna česká, nebo zase naopak nečeská, nebo absurdní jako Ballantine. Hlavně ne moc jasna. Nejsem jasnovidec.

Jaké to je hrát ve své hře?

Abych toho vůbec byl schopen, proto jsem potřeboval Jirku Ornesta. Jako garanta, že v hledišti na to dohlíží někdo, ke komu mám naprostou důvěru ve vkusu, v představě o divadle, ve znalosti tématu. Ale na druhou stranu kamaráda, který tuší, co je v našich silách a co ne. Můj klid byl Ornest. Jinak je asi máloco tak vzrušující jako premiéra vlastní hry, kór když jsi na jevišti. Nelze se schovat za klasické autory, naopak troufalostí napsat si vlastní hru leckoho ještě pobouříš. Vzpomínám si, jak jsem poslední minuty před prvním představením chroptěl někde u zdi a sám sobě vyčítal, proč jsem to udělal? Že jsem to s tím pokoušením adrenalinu přehnal. Nikdy v životě jsem asi neměl větší trému. Ale nebyla to moje první hra. Šlo přece jen o pokus, do kterého všichni zúčastnění investovali tolik, že jsem se děsil o výsledek. Nebylo by ale u divadla nic nového ani převratného, kdyby to skončilo prohrou. Měli jsme štěstí.

Komu je hra věnována a proč?

Hniličko je věnované se vsí vážností a odpovědností mé zemřelé sestře Kateřině. Byl to na samém začátku důležitý závazek pro mě samotného, že se pokusím o zvláště poctivý pokus. I když šlo především o srandu. Proto jsem také přípravě realizace věnoval co nejpreciznější péči a víš sama, že termín začátku zkoušení byl naplánován půl roku napřed, že jsem od vás všech chtěl příslib, že do toho půjdete jen pro ten pokus, když texty svých rolí jste poprvé viděli až na čtené zkoušce. Kateřina byla jeden ze seriózních partnerů celého pokusu. Pro mě zavazující patron hry, který vkládal něco mnohem důležitějšího než peníze. A jak se dnes ukazuje, takové věnování není rozhodně jen formalita. Káča je pro mě jedním z party Nahnilička, co pro tu hru udělala také maximum.

(in: Jan Kraus, Eva Holubová: Pravdu, prosím!, Nakladatelství XYZ, Praha 2010)

„Divoký devadesátky“ – malá ochutnávka

(zprávy v médiích, kráceno)

„ORLICKÉ VRAŽDY“

Orlické mordy upomínají na celou éru divokého kapitalismu

Dvacáté výročí nalezení prvního sudu s obětí takzvaných orlických vrahů upomíná i na celou divokou éru raných devadesátých let. Nástup demokracie po sametové revoluci z roku 1989 totiž začal Klondikem. Tedy divokou privatizací i vražděním.

Události z první poloviny devadesátých let se dnes mohou jevit jako z jiné planety. Náměstí ve všech větších městech třeba ovládali albánští skořápkáři, kteří i vybírali výpalné od živnostníků za takzvanou ochranu. Frézaři a zedníci se transformovali na mafiány, z ředitelů státních podniků a dobře informovaných politiků se stávali první oligarchové a ledaskdo měl na zahradě i cisternu s lehkými topnými oleji.

Němým svědkem téhle éry je Žďákovský most, skvostná konstrukce klenoucí se přes Orlickou přehradu na Vltavě. Právě z tohoto mostu takzvaní orličtí vrazi od dubna 1991 vrhali do čtyřicetimetrových hlubin přehradní nádrže svoje oběti. Zabalené v drátěném pletivu, častěji ale v sudu s louhem.

(Týden.cz, 18. července 2015)

Případ „orlických vražd“ patří mezi nejzávažnější zločiny, které byly spáchány v posledním desetiletí minulého století. Skupina zločinců, mezi nimiž byla i jedna žena, zavraždila po vzájemné domluvě v letech 1991–1993 celkem pět osob. O další vraždu se jeden člen gangu pokusil samostatně – chtěl získat byt oběti. Hlavním a jediným motivem všech vražedných jednání byly peníze nebo majetek poškozených. Ve dvou případech se pak oběťmi stali dokonce blízcí příbuzní vrahů.

(zdroj: www.kriminalistika.eu)

„RUMOVÁ AFÉRA“

Východočeská rumová aféra se soudí už osm let

Případ s fingovaným exportem rumu, známý jako východočeská rumová aféra, nebyl na počátku 90. let jediným podobným deliktem. Případ ale brzy dostal skandální příchuť informacemi, že je spojen s lidmi z vysokých míst. O aféře jednal parlament a kvůli ní padaly hlavy u krajské policie i na inspekci.

Případ začal zatčením dvou podnikatelů a advokáta Otakara Kracíka v roce 1993. Tento bývalý soudce z Pardubic a někdejší zástupce ředitele Úřadu pro vyšetřování ČR byl obviněn, že napomáhal daňovému úniku a že přijal úplatek. U druhého obvinění ho však ostravský soud zprostil obžaloby. Později bylo z daňového úniku obviněno celkem osm lidí. Případ nabral obrátky, když v televizi vystoupil svědek případu, bývalý pracovník StB Jan Zikmund, a uvedl, že do daňových úniků jsou zapleteni vysocí činitelé ministerstva vnitra, policie a prokuratury. Později se stal jedním z obviněných.

Aféra dostala další rozměr na začátku roku 1994, když na veřejnost pronikla informace o vraždě bývalého manžela Jany Šimové, jedné z obviněných. Šíma byl zavražděn 15. prosince 1993 na své chatě ve Hnátnici v okrese Ústí nad Orlicí, ale jeho smrt oznámila dcera až o měsíc později, kdy prý tělo objevila.

Policie později z vraždy obvinila Šimovu dceru Maud Šťastnou, Ivana Mareše a Lubomíra Ferdu. Šťastná a Ferda figurovali jako svědci v rumové aféře. Šimova dcera tvrdila, že otec měl informace o pozadí aféry a někdo ho zabil, aby nemohl svědčit. Podle soudu ho však trojice zabila kvůli penězům. Šíma v den smrti prodal vilu a získal za ni 650 tisíc korun. Krajský soud v Hradci Králové v roce 1997 odsoudil všechny tři k sedmnáctiletému vězení.

(idnes.cz, 12. listopadu 2003)

KAUZA „LEHKÉ TOPNÉ OLEJE“

Soud už posedmé řešil vraždu podnikatele z 90. let

Nekonečný soudní spor, tak by se dal popsat případ Jiřího Večeře, který si podle obžaloby objednal v 90. letech vraždu podnikatele, jenž obchodoval s lehkými topnými oleji (LTO). Podle obžaloby si Večeř v roce 1995 objednal vraždu podnikatele Marka Lehkého. Zlínský podnikatel zemřel 30. března 1995 v Kvasicích na Kroměřížsku. Jeho auto explodovalo kvůli nastrožené výbušnině. Muž obchodoval s lehkými topnými oleji. Sám měl údajně vystupovat v pozici tzv. bílého koně. Odmítal se však rozdělit o peníze s Milanem Šišmou, ačkoliv mu dlužil asi čtyřicet milionů korun. Podle původní obžaloby se Šišma pravděpodobně rozhodl, že svého „koně“ odstraní. Pomáhat mu měl Jiří Večeř, který v roli prostředníka oslovil Jana Marcinka. Nájemnou vraždu si u něj objednal za půl milionu korun.

Případy podvodů s LTO se odehrávaly v České republice v 90. letech. Podstatou aféry byly daňové podvody. Česká republika přijala zákony, které umožnily zdaňovat zboží podle jeho názvu. Stejně suroviny se tak mohly zdaňovat různě – jako lehký topný olej nebo motorová nafta. Rozdíl ve zdanění byl přitom 12 korun/litr.

Při pátrání policie odhalila provázanost firem obchodujících s LTO s tehdejšími politiky a jejich rodinami. Například v roce 1993 si někteří podnikatelé objednali vraždu novináře, který o podvodech s LTO informoval. K vraždě nakonec nedošlo. V roce 1995 postupně zemřeli tři podnikatelé v Praze, Zlíně a na Kroměřížsku. Všichni obchodovali s LTO.

(ceskatelevize.cz, 11. února 2014)

„BERDYCHŮV GANG“

Berdychův gang je označení pro skupinu lidí kolem Davida Berdycha, která za asistence několika vlivných lidí z řad policie provozovala rozsáhlou kriminální činnost na území České republiky, a to zhruba od druhé poloviny 90. let do roku 2004.

David Berdych se narodil v roce 1973 v Praze. Pracoval jako vyhazovač v baru Discoland Sylvia, jehož majitelem byl odsouzen za objednání vraždy své ženy. V Discolandu se scházeli lidé z pražského podsvětí a Berdych tak získal mnoho důležitých kontaktů. Kromě práce vyhazovače také vymáhal dluhy, přepadával a loupil kamiony a dělal menšího policejního informátora (občas prozradil někoho z podsvětí a policista tak měl výsledky).

Berdych dovedl získávat lidi pro vykonání tzv. „špinavé práce“, shora však vše řídilo několik detektivů z Odboru boje s organizovaným zločinem Policie ČR (OBOZ). Tito policisté brali podíly na

zisku, zločince kryli a pravidelně informovali Berdycha o průběhu vyšetřování.

Gang měl na svědomí loupeže, přepadení, vydírání a vraždy. Bez problémů je prováděl v policejních uniformách, s policejní výzbrojí, s pravými odznaky a pravými dokumenty, např. pro silniční kontroly nebo domovní prohlídky. Jako od skutečné policie vypadal však každý zásah pouze na začátku, pak začala vyplývat na povrch brutalita zločinců a nic nechápající podnikatel pak byl různými způsoby přinucen vydat peníze a jiné cennosti. Takovýchto loupeží v policejních uniformách přibývalo a bylo potřeba je objasnit, bylo třeba, aby se nějaká akce nepovedla. Do této akce byl pak vyslán člověk, kterého Berdych a jeho lidi nechali obětovat – policie rychle zareagovala a pachatele zneškodnila. OBOZ tak měl skvělé výsledky. Aby se přepadení objasnila, byly zakládány zvláštní tajné policejní týmy, o kterých byl však vždy informován OBOZ.

V OBOZu pracovali také detektivové Helena Kahnová a Tomáš Gregor. Právě jim se podařilo přijít na podivné praktiky svých šéfů a díky nim byl Berdychův gang rozkryt. Berdych si odpykal ve vězení celkem 11 let a v červnu 2015 byl podmíněně propuštěn na svobodu se sedmiletou zkušební dobou.

(wikipedia.cz)

„LÍH“

Soud zastavil stíhání muže viněného z nelegálních kšeftů s lihem z 90. let

Vrchní soud zastavil stíhání Jaroslava Šrubaře obžalovaného z nelegálního dovozu lihu z Itálie v 90. letech. Podle spisu byl podnikatel Jaroslav Šrubař z Karvinska hlavou gangu, který v 90. letech minulého století připravil stát na daních a cle bezmála o 590 milionů korun.

V letech 1997 a 1998 přes hranice z Německa do Čech proudily desítky cisteren s nezdaněným lihem z Itálie. Náklad mizel kdesi v tajných skladech po republice, i když papírově měl pokračovat na Slovensko nebo dál na východ Evropy.

Dnes šestapadesátiletý muž se v minulosti několik let skrýval ve Venezuele. Jako uprchlý byl v této kauze odsouzen už v roce 2006, dostal devět let vězení a měl zaplatit pět milionů korun. V roce 2011 se Šrubař obrátil na soud s tím, že by chtěl obnovit proces, podle soudců to však bylo možné jen tehdy, pokud by se vrátil do vlasti. V září 2011 tak skutečně učinil a vzápětí byl zatčen. Rovnou si začal odpykávat pětiletý trest za vydírání a zbavení osobní svobody. Podle spisu totiž vydíral svědka Romana Sadílka, který byl v kauze nastrčeným bílým koněm.

Kauzou krácení daně se naposledy zabýval Krajský soud v Plzni letos v dubnu, kdy Šrubaře zprostil obžaloby. Klíčový svědek totiž zásadně změnil výpověď.

(plzen.idnes.cz, 27. srpna 2015 a 23. června 2014)

inspice **Michal Weber** / náověda **Michaela Krejčí** / rekvizity **Marie Křehlíková**
garderoba **Renata Pytlíková** / vlásenky **Michaela Kadlecová** / světla **Jiří Müller**
zvuk **Pavel Johančík** / šéf výroby **Petr Gavenda** / jevištní mistr **Filip Kapusta**
technika **Pavel Kresta, Martin Plichta, Filip Bajger**

program vydala divadelní společnost Petra Bezruče, s.r.o., k první
premiéře sezóny 2015–2016 / textová část programu **Daniela Jirmanová**
fotografie **Petr Hruběš, Tomáš Ruta** / grafický návrh plakátu a programu
Lukáš Horký / vytiskl proprint, s.r.o., český Těšín

divadlo Petra Bezruče provozuje divadelní společnost Petra Bezruče
ředitel **Jiří Krejčí** / umělecký šéf **Janka Ryšánek Schmiedtová** / manažer
Tomáš Suchánek / dramaturg **Daniela Jirmanová** / tajemnice uměleckého
provozu **Alena Punčochářová** / produkce **Michaela Kubicová**
divadlo je provozováno za finanční podpory statutárního města Ostrava
finančně podporuje také Moravskoslezský kraj

OSTRAVA!!!

